

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf.III.30.318/2018/8.

A Debreceni Ítéltábla a dr. Varga Roland ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt felperes neve (Cg. ..., felperes címe) felperesnek - a dr. Konczné dr. Pásztor Turák Kinga ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt alperes neve (Cg. ..., címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 2018. június 13. napján kelt 25.P.40.192/2015/74. számú ítélete ellen a felperes 83. sorszámú és az alperes Gf.III.30.318/2018/4. számú (6. sorszám alatt kiegészített) csatlakozó fellebbezése alapján, az alulírott napon megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, a felperes által fizetendő elsőfokú perköltség összegét 3 810 000 (Hárommillió-nyolcszáz tízezer) Ft-ra felemeli, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - az adóhatóság felhívására, az abban foglaltak szerint - 2 500 000 (Kétfélmillió-ötszáz ezer) Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket, valamint 92 807 (Kilencvenkétezer-nyolcszáz hét) Ft feljegyzett csatlakozó fellebbezési eljárási illetéket, és 15 (tizenöt) napon belül az alperesnek 1 270 000 (Egy millió-kétszázhetven ezer) 1 270 000 (Egy millió-kétszázhetven ezer) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

Az elsőfokú bíróság a fellebbezett ítéletével elutasította a felperes végleges formában fenntartott keresetét, amelyben kérte az alperes kötelezését 218 621 300 Ft kártérítés és az rPtk. 301/A. §-a alapján számított középátlagos kamata, valamint a perrel felmerült költségei megfizetésére, és annak a megállapítását is, hogy a mangalica bértartási szerződés alperes általi azonnali hatályú felmondása jogellenes. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1 500 000 Ft perköltséget, az állam javára pedig - felhívásra - 1 500 000 Ft kereseti illetéket.

Az ítélet indokolásában megállapított tényállás szerint a felperes és az alperes jogelődje (a M.A. Kft.) 2012. április 19-én Együttműködési megállapodásokat kötöttek szürkemarha, illetve mangalica tenyésztés tárgyában.

A megállapodásokban a felperes vállalta, hogy bértartás céljából 2012. május 20. napjáig ingyenesen átad az alperes jogelődje részére 3 000 000 Ft értékben 26 db tisztavérű vörös mangalica tenyész kocát, és 1 db vörös mangalica tenyész kánt, valamint 2012. július 25. napjáig 15 000 000 Ft értékben 39 db üres vemhességi állapotú szürkemarha tehenet és 1 db tenyész bikát.

A megállapodás szerint (1. pont): az alperes jogelődje rendelkezik M.-n a B. ..., ... helyrajzi szám alatti külterületi legelő, erdő művelési ágú ingatlan haszonbérleti jogával, amely terület - az

állattartó képessége alapján - maximum 80 db szürkemarha tehén és szaporulata, valamint 100 db mangalica anyakoca és szaporulata tartására alkalmas.

A felek megállapodtak abban, hogy szakmai egyeztetéseket folytatnak az EU előírások szerinti állattartó telep kialakítása érdekében, és ezek figyelembevételével kezdik el az állattenyésztési tevékenységet.

A megállapodás szerint az átadás-átvétel időpontjától számítva az alperes jogelődje gondoskodik az állatok etetéséről, a téli-nyári takarmányozásáról, itatásáról, őrzéséről, védelméről és a teljeskörű tartással összefüggő feladatok elvégzéséről, kivéve a fedeztetést és az állatorvosi ellátást. Sürgősségi ellátás esetén az alperesi jogelőd értesítése alapján a felek közös megegyezéssel járnak el.

A takarmányozási napra és állategységre vonatkoztatott állattartás díjról (az elvégzett tevékenységek díjáról) az alperesi jogelőd negyedévente volt jogosult számlát kibocsátani (a szerződésben a szürkemarhák, illetve a mangalicák vonatkozásában eltérően megállapított módon végzett számítás szerint).

Az alperesi jogelőd köteles volt megfelelő szakmai végzettséggel és tapasztalattal rendelkező állatgondozót biztosítani a szürkemarha gulya és mangalica konda gondozásához, és feladata volt a nyilvántartási napló és egyéb, a tenyésztéssel összefüggő dokumentumok vezetéséhez szükséges adatszolgáltatás. A felperes feladata volt a tenyészszervezetek és ellenőrző hatóságok által megkövetelt adatszolgáltatás és az azzal összefüggő feladatok elvégzése.

A mangalicák vonatkozásában az alperesi jogelőd vállalta a felperes által a rendelkezésére bocsátott szaporulati napló vezetését is.

A megállapodás szerint a területalapú támogatás, illetve az agrárkörnyezet-gazdálkodási (ÁKG) támogatás az alperesi jogelődöt, míg az állatállomány tulajdonosát megillető mindenfajta támogatás a felperest illeti meg.

A felperes vállalta, hogy hozzájárul a tenyészállatok takarmányozásához a szerződésben részletezettek szerint.

A megállapodás szerint a felek elszámolása 2012 évben október 31. és december 31. napján történik, ezt követően pedig negyedévente akként, hogy az alperesi jogelőd a tartási díj fejében a felperes állatállományából vágóállatot vásárol nettó 700 Ft/kg áron, tenyészállatot pedig nettó 1 000 Ft/kg áron. Az adásvétel tárgyát képező állatok listáját az állomány átadás-átvételi jegyzőkönyvében vállalták rögzíteni.

A takarmánynak, illetve az állatoknak a szerződésben meghatározott árai a 2012. évre vonatkoztak, a következő években pedig az átvételi árak megállapítását a mindenkor piaci árak alapján, közös megegyezéssel vállalták.

Az elvárható éves választott borjúlétszámot az éves induló tehénlétszám 85%-ában, az éves elvárható választott malacok számát pedig 6 db éves induló kocalétszámra vetítve állapították meg, és ezt tekintették az éves elszámolás alapjának.

A felperes feladata volt a tenyészállat szaporulat biológiai, vagy egyéb okból, állatorvosi javaslat alapján bekövetkező selejtezése, a selejt elszállítása és levágása a selejtezés követő 14 napon belül. A selejtezésen kívül bekövetkezett elhullás dokumentálása az ellátó állatorvos feladata volt, míg a felperes volt köteles a SZATEV értesítésére, és az elszállítás költségének a viselésére.

Rögzítették, hogy abban az esetben, ha az állat elhullása nem az alperesi jogelőd felróható magatartása miatt következik be, a felperes nem tarthat igény kártérítésre, a kárfelelősség tekintetében pedig egyébként az általános szabályok alkalmazásában állapodtak meg.

A felperes feladata volt az is, hogy gondoskodjon az állatállomány évente legalább egyszeri, megfelelő szakmai felügyelet mellett történő selejtezéséről, és a fedező tenyészállatok folyamatos cseréjéről.

A felek megállapodtak, hogy együttműködnek a szerződések keretein belül az állatjólléti létesítmények és birtokkialakítási, fejlesztési feladatok elvégzése, valamint a végleges

törzsállomány kialakítása során, a hatáskörök szerint, valamint a kölcsönös előnyök és a viszonyosság elve alapján vállalják a feladatok leghatékonyabb elvégzését.

A megállapodásokat 5 éves határozott időre kötötték azzal, hogy az együttműködés maximum 5 évvel meghosszabbodik, amennyiben a felek a lejárat előtt 1 évvel kölcsönös megállapodás alapján meghosszabbítják azt. A szerződés megszűnésekor a bértartó a tenyésztési napló akkori nyilvántartási állapota szerinti létszámmal volt köteles elszámolni a tulajdonos felé.

A felperes 2012. május 7-én 11 250 Ft értékben 225 kg takarmánykukoricát szállított az alperes jogelődje részére.

Dr. K. M. állatorvos a 2013. május 17-én kelt levelében tájékoztatta a felperest arról, hogy 2012. október 1. napjától az alperesi jogelőd bedekvölgyi telepét látja el, megbízása csak a sertésállományra vonatkozik. Az állomány szerződéskori induló létszáma 40 db koca és 2 db tenyészkan volt, jelenlegi létszáma 53 db koca, 2 db tenyészkan, és 28 db malac.

Rögzítette a 2012. október 29-i teleplátogatáson tett megállapításait, miszerint a telep elhelyezése és az épületek nyári szállásnak felelnek meg. Felhívta a telepvezető figyelmét fialó boksztok kialakítására, mivel a nagy sárban és hidegben a valószínűleg 2-3 héten belül világra jövő újszülött malacok elpusztulhatnak.

Közölte, hogy a telepvezető novemberben kérte az állatok ultrahangos vizsgálatát, de az a körülmények miatt kivitelezhetetlen volt. Megállapította, hogy a sertések jó kondícióban voltak.

Jelezte, hogy a tél folyamán egy dolgozó rendőrségi feljelentést tett azért, mert az állatok éheznek. Megállapította, hogy a szarvasmarhák mindennap kapnak takarmányt, de annak a minősége és mennyisége nem megfelelő. A hosszú tél miatt az állatok kondíciója leromlott, az állatok a gyengébbeket kiközösítették, felöklelték, és emiatt is volt elhullás.

A 2013. június 17-én készült, az alperesi jogelőd képviselője és dr. K.M. állatorvos által aláírt jegyzőkönyv szerint a szürkemarha állomány (1 db bika, 31 db tehén, 20 db borjú és 4 db kistestű tehén) jó kondícióban van. A téli időszakban nem történt tömeges elhullás, 2013. február 26-a és 2013. április 10-e között pedig 8 állat hullott el különböző, az állatorvos által nevesített betegségekben.

A mangalica állomány 1 db vörös kanból és 26 db kocából állt, az állomány összetételét az állatorvos pontosan megjelölte.

Dr. M.I. - a felperes szolgáltató állatorvosa - 2013. július 19-én készült feljegyzése szerint három alkalommal járt B.-ben.

Az első alkalommal 2013. március 12-én, amikor a szürkemarhákat rendkívül rossz kondícióban találta, több közülük kórosan sovány volt. Talált egy tehénhullát is, amelynek felboncolásakor fertőző betegségre utaló jelet nem észlelt.

A telep bejárásakor összesen 5 db rossz-minőségű, penészes kukoricagórét nagy körbálát látott az állatok karámja mellett, és mivel az év ezen időszakában még nem állt legelő az állatok rendelkezésére, ezért csak azt tudták enni, amit a bértartást vállaló adott nekik.

Ezt követően 2013. június 10-én és június 13-án - az éves kötelező TBC vizsgálat elvégzésekor - járt a telepen, amikor az állatokat (mivel ekkor már tudtak legelni) jelentősebb jobb kondícióban találta.

Megállapította, hogy a 39 db nőivarú tenyészállatból 2 db kényszervágásra került, 6 db pedig elhullott: a 20,5%-os kiesési arány pedig magasnak számít a húsmarha esetében.

Az állatorvos 2013. március 12-én a sertésállományt is szemügyre vette: a kocák kondícióját megfelelőnek találta, ám a domb alján elhelyezett karámban a tartási körülmények nem voltak megfelelőek (sáros, hideg közeg, alomszalma hiánya). A domb tetején folyamatban volt egy másik tartási hely kialakítása is, amelyet már alkalmasnak ítélt a sertések fialtatására.

A tapasztalatait akként összegezte, hogy az alperesi jogelőd több esetben nem a jó gazda gondosságával járt el.

Az alperesi jogelőd a szerződések szerint negyedévente kiállította a számláit a bértartási díjakról, amelyhez mellékelte az elszámolást is.

A felperes 2013. október 15-én jelezte az alperesi jogelődnek, hogy a kiszámlázott bértartási díjat a kára beszámításával kívánja kielégíteni. A kár meghatározása érdekében szakértőt bízott meg, ezért visszaküldte az alperesi jogelődnek a ... sorszámú, 1 165 236 Ft összegről kiállított számlát.

Az alperes jogelődje a 2013. október 21-én kelt levelében azt kérte, hogy a felperes a 2013. július 1-jén kiállított káresemény-elszámolást a 2013. április - június havi bértartási számlákkal vesse össze. Jelezte, hogy a fennmaradó bértartási összegből, valamint a 2013. július - szeptember havi bértartási számlákon szereplő összegekből szaporulatot szeretne vásárolni, ezért kérte az utóbbi számlák befogadását is.

A felperes kérelmére a közjegyző által elrendelt előzetes bizonyítás keretében dr. D.Z. igazságügyi szakértő 2013. november 26-án készítette el a szakvéleményét.

Az alperesi jogelőd kérelmére a közjegyző által elrendelt szakértői bizonyítás keretében M.Zs. igazságügyi szakértő 2014. május 8-án készítette el a mezőgazdasági szakértői véleményét.

A felperes 2014. április 3-án elszállított az alperesi jogelődtől 29 db szürkemarha tehenet, 1 db tenyészbikát, 19 db növendéket és 5 db szopós borjút.

15 szarvasmarha vonatkozásában az alperes jogelődje által 2014. április 3-án kért bélsár-minta vizsgálat eredményéből erős fonalféreg fertőzöttségre lehetett következtetni. Ezek a férgek okai lehettek a lesóványodásnak, jelentős húsmínőség romlást idézhetnek elő.

A felperes 2014. április 28-án átvett az alperesi jogelődtől 16 db vörös mangalica kocát.

A ... Megyei Kormányhivatal ...-i Járási Hivatal Járási Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrző Hivatala jegyzőkönyvben rögzítette a felperes tulajdonát képező 16 db vörös mangalica 2014. április 29-én történt levágásakor elvégzett általános, valamint az állatok ivarszerveinek megfigyelésére különös hangsúlyt helyező húsvizsgálat tapasztalatait.

Az alperes jogelődje 2014. május 5-én a felperes fizetéseképtelenségének a megállapítását, és a felszámolása elrendelését kérte a bíróságtól arra hivatkozva, hogy a felperes befogadta a bértartási díjról kiállított számlát, de azokat az alperesi jogelőd írásbeli fizetési felszólítása ellenére sem fizette ki.

Az eljárás során a felperes megfizette az alperesi jogelődnek a felszámolási eljárás keretében érvényesített követelését.

Dr. D.Z. a felperes felkérésére, 2014. május 7-én készített szakvéleménye szerint az alperesi jogelődhöz került, levágott 16 db nőivarú sertés közül több esetben a petefészek cisztás elváltozását diagnosztizálta, amelyet a takarmányok gombatoxinjai okoztak.

A felperes felkérésére 2015. január 25-én készített újabb szakvéleményében rögzítette, hogy a vágóhídi vizsgálatok eredményeiből kétséget kizáróan arra lehet következtetni, hogy a levágott 8 db mangalica fajtájú, nőivarú sertés mindegyike volt már vemhes, és a kocák ki is hordták a magzatokat. A szakvélemény szerint a levágott mangalica kocák nem kapták meg a napi, a fajtára jellemzően elvárható fejadagokat, ezért a létfontosságú szerveik működéséhez, és az állandó testhőmérsékletük fenntartásához az energiát a testük zsírszövetének lebontásával fedezték, ennek következtében csökkent a hátszalonna vastagsága.

Dr. D.Z. 2015. február 14-én újabb szakvéleményt készített. Ebben rögzítette, hogy 2015. február 10-én a felek és M.Zs. szakértő szakmai megbeszélést és szakértői egyeztetést tartottak, amelynek eredményeként közösen megállapították a magyar szürke szarvasmarhával kapcsolatos kárösszeget 4 680 000 Ft-ban (szaporulat 2 580 000 Ft-os értéke, valamint a tehenek 2 100 000 Ft-os értéke), amelyet egyező állásponttal 4 000 000 Ft-ra mérsékeltek.

M.Zs. szakértő az alperesi jogelőd kérésére 2015. február 20-án készített szakvéleményében ennek a kártérítési összegnek az elfogadását javasolta.

A felek és M.Zs. mezőgazdasági igazságügyi szakértő, valamint dr. D.Z. állategészségügyi igazságügyi szakértő 2015. március 10-én újabb szakmai megbeszélést és szakértői egyeztetést tartottak. Ennek eredményeként meghatározták és egyhangúan elfogadták a mangalica elmaradt szaporulat értékét akként, hogy 21 koca vemhesülésével számolva, és a levágott kocák

tenyésztérteke és vágóértéke közötti különbséget figyelembe véve 3 717 000 Ft kárösszegben állapodtak meg, amelyhez hozzászámították a bedekvölgyi malacok 640 000 Ft-os becsült árát, azaz mindösszesen 4 357 000 Ft-ban határozták meg a kár összegét.

M.Zs. szakértő az alperes jogelődje felkérésére 2015. március 20-án készített szakvéleményében a mangalicák vonatkozásában javasolta a kártérítés összegét 3 717 000 Ft-ban elfogadni.

Az alperes jogelődje 2015. szeptember 30-ai hatállyal beolvadt az alperesbe, mint jogutódba.

Az alperes 2016. február 29-én felszólította a felperest a bértartási díjak ellenértékének a megfizetésére azzal, hogy ellenkező esetben a még a birtokukban lévő mangalicák tekintetében kénytelen lesz a bértartási szerződést azonnali hatállyal felmondani, az állatokat értékesíteni, és a felperes felé a befolyt vételárral elszámolni.

A felszólítás eredménytelensége következtében az alperes 2016. március 21-én azonnali hatállyal felmondta a mangalica tenyésztés tárgyában kötött bértartási szerződést.

A felperes a 2016. március 30-ai válaszlevelében az alperes azonnali hatályú felmondását nem fogadta el, azt jogellenesnek tartotta, állította, hogy a felmondásra nem szolgáltatott okot.

A felperes, az alperes, illetve az alperes jogelődje által kiállított számlákat több ízben (2014. október 20-án, 2015. február 3-án, 2015. március 4-én, 2015. április 22-én, 2015. november 24-én, 2016. január 15-én) visszaküldte a folyamatban lévő peres eljárásra, illetve arra hivatkozva, hogy a felek között nincs érvényben lévő bértartási szerződés.

A felperes felkérésére dr. D.Z. szakértő 2015. július 10-én újabb kárszámítást végzett, amelyben a felperes által előadott és számolt elmaradt haszon összegét a szerződés teljes 5 éves időtartamára vetítve 205 847 300 Ft-ban határozta meg. A szakértő szerint a nem megfelelő tartási és takarmányozási gyakorlat és egyéb tényezők miatt nem tudták teljesíteni az állatok a fajukra, fajtájukra jellemző szaporodási mutatókat.

A felperes kérelmére az elsőfokú bíróság szakértőt rendelt ki, a felperes a szakértői bizonyítás költségére, felhívásra letétbe helyezett 150 000 Ft-ot. Az elsőfokú bíróság - a kirendelést követően, a szakértő jelzése alapján - a felperest további 650 000 Ft szakértői díj előlegezésére hívta fel, de mivel a felperes a felhívásnak nem tett eleget, ezért az elsőfokú bíróság a szakértőt felmentette a kirendelés alól.

A felperesnek a 71. sorszám alatt előterjesztett igazolási kérelmét az elsőfokú bíróság a 74. sorszámú végzésével elutasította.

A felperes a keresete alátámasztása érdekében előadta, hogy a két szerződés időtartamát figyelembe véve azok lejáratakor - a tartási költségek levonása és a kompenzáció után - a mangalicák esetében 2256 db-os állománnyal rendelkezett volna, amely 164 668 000 Ft értéket képvisel, míg a szürkemarhák tekintetében 164 db állattal rendelkezett volna, amely állomány 41 159 300 Ft értéket képvisel.

Kárként jelölte meg az elmaradt állami támogatások összegét is, amelyet kereseti állítása szerint azért nem tudott igénybe venni, mert az alperes - a szerződés 5. pontjában írt kötelezettségét megszegve - nem nyújtott adatszolgáltatást, nem vezette a támogatás feltételét képező, a tenyésztésről szóló dokumentumokat, másrészt az elmaradt szaporulat után sem realizálódhatott az állami támogatás. Az ebből eredő kárigényét 12 774 000 Ft-ban határozta meg.

Az alperes felmondását jogellenesnek tartotta, mivel a felek között a határozott időtartamú szerződés még nem járt le.

Állította, hogy ő teljesítette a szerződéses kötelezettségeit, nem követett el olyan súlyos szerződésszegést, amely alapot adhatna a szerződés azonnali hatályú felmondására. Álláspontja szerint a per adatai alapján inkább ő lett volna jogosult a szerződést súlyos szerződésszegésre hivatkozással, azonnali hatállyal felmondani.

Azzal is érvelt, hogy a saját felróható magatartására, előnyök szerzése végett senki nem hivatkozhat, az pedig előnyként jelentkezne az alperes oldalán, ha rendkívüli felmondással szabadulhatna a kötelemből.

Arra is hivatkozott, mivel az alperes megsértette a szerződésből eredő, alapvetően az állatok tartására és az együttműködésre vonatkozó legfontosabb szabályokat, ezért alaptalanul állította, hogy azért mondja fel a szerződést, mert a felperes nem teljesítette a fizetési kötelezettségét. A jogosult késedelme ugyanis mentesíti a kötelezettet a teljesítés alól.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Arra hivatkozott, hogy a szerződést azért mondta fel, mert a felperes nem tett eleget a szerződésben meghatározott selejtezési, a fedeztetéssel és állatorvosi ellátással kapcsolatos kötelezettségeinek, és többszöri felszólítás ellenére sem fizette meg a bértartási díjat gyakorlatilag 2013. III. negyedévtől kezdve.

Előadta, hogy a felperes helyett ő gondoskodott az állatorvos szükséges igénybevételéről, ez azonban nem mentesítette a felperest a szerződéses kötelezettségei teljesítése alól.

Álláspontja szerint az rPtk. 297. § (1) bekezdése szerint nincs helye beszámításnak olyan szolgáltatással szemben, amelyet a megállapodás szerint meghatározott célra kell fordítani, illetve a tartási követeléssel szemben sem. Így az állatok tartásának díját a felperes nem számíthatja be az általa követelt kártérítési összegbe.

Az elmaradt állami támogatásokkal kapcsolatos felperesi igénnyel összefüggésben rámutatott, hogy nem áll rendelkezésre egyetlen olyan, a felperestől származó kérelem sem, amely őt adatok szolgáltatására szólította volna fel, ezért az ő oldalán nem állapítható meg szerződésszegő magatartás. A felperes azt sem igazolta, hogy milyen támogatási kérelmet nyújtott be, illetve hogy azt miért utasították el.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét alaptalannak találta.

Az alperes felmondása jogszerűségének vizsgálata körében ismertette, hogy a perbeli Együttműködési megállapodások 4. pontjában a felek részletesen meghatározták a jogaikat és kötelezettségeiket, közte azt, hogy az alperes a megállapodásban rögzített tevékenységek elvégzéséről (az állattartás díjáról) negyedévente számlát bocsát ki. A felperes a perben nem vitatta azt, hogy nem fizette meg az alperes, illetve az alperes jogelődje által kiállított számlákat. Az elsőfokú bíróság ezt a felperes részéről olyan, a szerződésből fakadó lényeges kötelezettség megszegésének tekintette, amely megalapozta a szerződésnek az alperes részéről történt azonnali hatályú felmondását. Így a felmondás jogszerű volt.

A felperes kártérítés megfizetése iránti kereseti kérelmével összefüggésben kifejtette, hogy az 1952. évi Pp. 164. § (1) bekezdése szerint a felperest terhelte annak a bizonyítása, hogy a bértartási szerződések 5 éves időtartamára figyelemmel a lejáratkor a felperes 164 000 688 Ft értéket képviselő, 2256 db-os mangalica állománnyal, és 41 159 300 Ft értéket képviselő 164 db-os szürkemarha állománnyal rendelkezett volna, valamint hogy az alperes szerződésszegő magatartása miatt esett el az alperes jogelődjénél elhelyezett 26 mangalica koca és 39 szürkemarha után járó 12 774 000 Ft állami támogatástól.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes kérelmére - a pert megelőző, nemperes eljárásban - beszerzett, dr. D.Z. igazságügyi szakértő által készített szakvélemény e körben nem volt alkalmas a bizonyításra, mert a közjegyző a szakértőt más kérdések megválaszolására rendelte ki.

A felperes megbízása alapján utóbb készített „szakvéleménye azonban más megítélés alá esne, mint a nemperes eljárásban adott szakvélemény”, ezért az elsőfokú bíróság mellőzhetetlennek tartotta a szakvélemény beszerzését a perben. Erről a 49. számú tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített módon tájékoztatta is a felperest, aki azonban a felhívás ellenére nem előlegezte a szakértői díjat, ezért az elsőfokú bíróság a szakértőt felmentette a kirendelés alól, és - annak ellenére, hogy a felperes utólag

kiegészítette a szakértői költség előlegezésére szolgáló összeget - utóbb is, a felperes kérelme ellenére mellőzte a szakértői bizonyítás lefolytatását.

Miután a felperes nem tudta bizonyítani a tényállításait, ezért a kártérítés megfizetése iránti keresetet is, mint alaptalant elutasította.

A pervesztes felperest kötelezte az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt kereseti illeték, valamint az alperes javára a jogi képviselőjének ügyvédi munkadíjából álló perköltsége megfizetésére.

A felperes a fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását, és az alperes kötelezését kérte 218 621 300 Ft tőke, valamint annak a szerződéses időszakra vonatkozó, az rPtk. 301/A. §-a szerinti, középarányos kamata megfizetésére.

Kérte a mangalicákra vonatkozó szerződés felmondása jogellenességének a megállapítását is, valamint az alperesnek az első- és másodfokú perköltségben való marasztalását.

Másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének az 1952. évi Pp. 252. § (2) és (3) bekezdései alapján történő hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

Fenntartva az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozatait arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság nem folytatott le teljeskörű, mindenre kiterjedő bizonyítást, a rendelkezésére álló bizonyítékokat nem értékelte megfelelően, ezért helyes tényállást nem állapított meg, az abból levont jogkövetkeztetései pedig szükségszerűen nem helytállóak.

Megismételte az igazolási kérelmét elutasító végzés elleni fellebbezési hivatkozásait, amelyek - álláspontja szerint - valószínűsítik a mulasztása vétlenségét.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az igazolási kérelme elutasítását követően arra hivatkozva utasította el a keresetét, hogy nem bizonyította az őt ért kár összegét. Az 1952. évi Pp. 141. § (6) bekezdését idézve hangsúlyozta, hogy a felperes a késedelemről való tudomásszerzését követően, felhívás nélkül pótolta a mulasztását, azt valószínűsítette, hogy a késedelem nem alapos ok nélkül történt, és álláspontja szerint a szakértő ismételt kirendelése nem késleltette volna a per befejezését sem.

Ez utóbbi állítása alátámasztásaként előadta, hogy a 4 éve folyamatban lévő perben mindvégig a pert elősegítő magatartást tanúsított. A szakértői díj előlegezésének elmulasztása a teljes pertartamra vetítve elenyésző mértékű, csupán egy hónapot kitevő késedelmet okozott, és ez sem jelentette azt, hogy a szakvélemény ne készülhessen el az ítélet meghozatalának az időpontjáig.

Utalt arra, hogy a keresete felemelésekor (2015 októberében) már kérte az összecszerűség bizonyítására szakértő kirendelését, az elsőfokú bíróság azonban csak a tanúk meghallgatását követően rendelte el a szakértői bizonyítást. A szakértő kirendelésére pedig az első szakértői díj befizetését (2017. november) 3-4 hónappal követően került sor. A kirendelt szakértő véleménye egyébként sem készült volna el az ítélet meghozataláig.

Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú eljárásban jelezte azt a súlyos eljárási hibát, miszerint M. Zs. a peres eljárásban kizárt szakértőként járt el (2008. évi XLV. törvény 21. § (1)-(2) bekezdései). Az alperes ugyanis az idézéssel együtt a keresetlevelet 2014. március 17. napján vette át, és ezt követően, 2014. március 18-án kérte a közjegyzőtől M. szakértő úr kirendelését. Ez azt eredményezi, hogy a perben olyan szakvélemény került felhasználásra, illetve olyan szakértőt hallgattak meg, aki a fenti jogszabály alapján kizárt lett volna (abban a kérdésben, amelyre a kérelmező a szakértői véleményt be kívánta szerezni, a kérelmező által vagy ellene indított más bírósági eljárás, vagy a kérelmező ellen indított büntetőeljárás van folyamatban. Az e rendelkezés ellenére készült szakvélemény nem használható fel a kérelmező által vagy ellene indított bírósági eljárásban, illetve a kérelmező ellen indított büntetőeljárásban.).

Érvelése szerint ezért ő a keresetét megalapozó, a perben felhasználható szakértői véleménnyel rendelkezett, így az alperest terhelte a bizonyítási kötelezettség a körben, hogy a szakvéleményben

foglaltakat megdöntse. Az elsőfokú bíróság erre vonatkozóan nem adott a Pp. 3. § (3) bekezdésének megfelelő tájékoztatást, mivel nem észlelte ezt az eljárási hibát. Állította, hogy ha az elsőfokú bíróság észlelte volna ezt az eljárási hibát, akkor a bizonyítási teher másképpen alakult volna, de erről a feleknek nem volt tudomása. A tájékoztatási kötelezettség elmulasztása folytán pedig az elsőfokú bíróság ítélete jogszabálysértő.

Kérte, hogy az ítélet tábla a felperesnek az elsőfokú eljárásban előterjesztett bizonyítási indítványának megfelelően rendeljen ki szakértőt.

Megjegyezte, hogy az elsőfokú eljárásban a kirendelt, majd felmentett szakértővel kapcsolatban az alperesnek is volt bizonyítási indítványa, amelyet az elsőfokú bíróság minden indok nélkül mellőzött.

Sérelmezte és jogszabálysértőnek tartotta az elsőfokú bíróságnak a szerződés alperes általi felmondása jogellenessége tárgyában hozott döntését is.

E körben arra hivatkozott, hogy az elsőfokú eljárásban hosszadalmas bizonyítási eljárás eredményeként megállapításra került, hogy az alperes nem tett eleget a szerződéses kötelezettségeinek, és ebből kifolyólag a felperesnek kára keletkezett.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság anélkül, hogy megállapította volna a kártérítés jogalapját - noha az utolsó tárgyaláson kérte közbenső ítélet meghozatalát - elutasította a teljes keresetét.

Megismételte azt az érvelését, hogy az alperes késedelme, illetve nem szerződésszerű teljesítése kizárja az ő késedelmét, ezért az alperes felmondása jogszerűtlen.

Állította, hogy a számlákat minden esetben megkifogásolta, azokat visszaküldte az alperesnek azzal a tájékoztatással, hogy szerződésszerű teljesítés hiányában nem állt be a fizetési kötelezettsége. Erre tekintettel sem eshetett késedelembe.

Hivatkozott arra, hogy dr. D.Z. szakvéleménye - mivel a szakértő kirendelésére a peres eljárás megindítását megelőzően került sor - kétség kívül felhasználható volt a perben, az ellene történő bizonyítás pedig az alperest terheli, ám az elsőfokú eljárásban erre vonatkozó kioktatás nem történt.

A szakvélemény megállapítja, hogy az alperes milyen súlyos szerződésszegő magatartást tanúsított a jogviszony fennállása alatt, ezért annak alapján a kártérítés törvényi feltételei közül a jogellenes felróható magatartás és a kár közötti okozati összefüggés megállapítható, vagyis a felperesi kereset jogalapja bizonyított.

A szakértő az összecszerűség vonatkozásában is tett megállapításokat, erre tekintettel határozta meg az általa követelt kártérítés összecszerűségét.

Mivel az alperes a szakvéleményben foglaltakat nem tudta megdönteni, ezért a felperes részéről beszerzett, dr. D.Z.-féle szakvélemény mind a jogalap, mind az összecszerűség tekintetében az ítélet alapjául szolgálhat.

Kiemelte, hogy a peres eljárás során a peres felek a szakértők bevonásával egyeztettek a károk tekintetében, és megállapodásra jutottak abban, hogy a felperesnek kára merült fel, és a kár okozója az alperes volt. A kár egy részét a szürkemarhák és a mangalicák vonatkozásában összecszerűen meg is állapították.

Erre tekintettel az elsőfokú bíróság az eljárási hibáktól függetlenül nem utasíthatta volna el a keresetét teljes egészében, mivel az ítélet indokolása szerint is legalább ekkora összegű kár felmerülése, és a kártérítés jogalapja bizonyított volt.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Fenntartotta a felperesi igazolási kérelem elutasítása vonatkozásában korábban tett nyilatkozatait, amelyek szerint megalapozottnak tartotta az igazolási kérelem elsőfokú bíróság általi elutasítását.

Alaptalannak tartotta a felperesnek az elsőfokú bíróság eljárási hibájára történt hivatkozását, mivel az elsőfokú ítélet nem az alperes által kért közjegyzői bizonyítás során kirendelt M.-féle szakvéleményen alapul. Bár az ítélet indokolása ezt a szakvéleményt is felsorolja a bizonyítási eszközök között, de annak megállapításaiból nem idéz, csupán a mindkét szakértő által - a 2015. évi

szakmai egyeztetés során - kiszámolt kártérítési összegeket rögzítette. Azt azonban kifejezetten tartalmazta, hogy a perben nem volt mellőzhető szakvélemény beszerzése.

Megjegyezte, hogy az alperes jogelődje először 2014. március 11-én kérte dr. A.P. közjegyzőtől szakértői bizonyítás elrendelését, és akkor T.P. igazságügyi szakértő kirendelésére tett javaslatot. A kirendelés viszont akadályba ütközött, ezért 2014. március 17-én ismételt megkeresést küldött a közjegyzőnek, amiben immár M.Zs. nevét és elérhetőségét jelölte meg. Mivel a korábbi megkeresés miatt az alperesi jogelőd tisztában volt a fizetendő költségekkel is, ezért 2014. március 17-én már ezeket is átutalta. M.Zs. a szakértőként való kirendelését 2014. március 28-án kapta meg, az alperesi jogelődnek a közjegyzőhöz címzett kérelme pedig a keresetlevél átvételét megelőzően kelt. Ezeket az állításait az ellenkérelméhez csatolt okiratokkal kívánta igazolni.

Összegezte (annak alátámasztása érdekében, hogy a felperes a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget), hogy álláspontja szerint a perben mely tények igazolódtak kétséget kizáróan. Így:

1. A felperes az állattenyésztés terén szakértelemmel rendelkezett (okiratok és tanúbizonyítás).
2. A felperes a szerződés létrejöttét megelőzően, illetve az állatok szállításakor látta a tartás helyszínét és körülményeit, ezért később nem hivatkozhatott arra, hogy azok nem voltak megfelelőek.
3. Megállapítható, hogy a felperes nem fizetett bértartási díjat. A felperes alaptalanul állította a fellebbezésében azt, hogy az alperesi jogelőd számláit minden esetben megkifogásolta. Ezzel szemben az alperes okiratokkal bizonyította azt, hogy a felperes csak a felszámolási eljárás megindítását követően fizette meg a számlatartozását, és csak ezt követően kezdte kifogásolni az alperes számláit. A tartás díjának pedig a szerződés szerint az volt a célja, hogy fedezze az élelem vásárlását és a tartással felmerülő egyéb költségeket.
4. Bár a felperes szerződéses kötelezettsége volt az állatorvosi ellátás biztosítása, ennek csak kis részben tett eleget: saját állatorvosa nyilatkozott akként, hogy összesen három alkalommal volt kint a telepen, a másik állatorvos pedig nem a felperes megbízásából járt el.
5. A felperes nem selejtezett, holott ez, és a selejt elszállítása, levágása a szerződés szerint az ő feladata lett volna.
6. A felperes nem teljesítette a fedeztetéssel összefüggő szerződéses kötelezettségeit sem.
7. A felperes nem igazolta, hogy eleget tett a kárenyhítési kötelezettségének. A szürkemarhák elszállítása 2014. április 3-án megtörtént, 2014. április 28-án 16 db mangalica kocát, 2014. október 17-én újabb két tenyészkocát, 2015. január 3-án pedig további 8 anyakocát szállított el, ezért az ezt követő időszakban elmaradt szaporulat nem írható az alperes terhére. A felperes nem igazolta azt, hogy az elszállított állatok miként szaporodtak, vagy ha nem szaporodtak, annak mi az oka.
8. A mangalicák levágása során (2014. április 29-én készült jegyzőkönyv) dr. D.Z. a felperes képviselőjeként jelentkezett be, ezért ő nem járhatott volna el pártatlan szakvéleményt adó szakértőként.

Állította, hogy a felperes által az ítélezés alapjaként figyelembe venni kért szakvélemény nem foglalkozik az állatok korábbi elszállításával, az egyes egyedek betegségével, annak okaival, a koca, illetve bika cseréje szükségességével sem, ezért ez csak egy fikción alapuló irat, ami az elmaradt haszonösszecszerűségét nem támasztja alá.

9. A felperes nem igazolta, hogy benyújtott állami támogatás iránti kérelmet. Az általa becsatolt, 2012-es és 2013-as kérelmekhez mellékelte igazolást kiállító dr. Z.K. hatósági állatorvos pedig a perbeli állatokkal kapcsolatos információkkal nem rendelkezhetett.

A felperes azt sem igazolta, hogy a támogatásokhoz szükséges információkat kért volna az alperestől.

10. A felperes a kártérítési igénye összecszerűségét sem igazolta, hiszen a keresetében levezetett számításához használt átlagár csak egy feltételezés. A bértartási szerződés 2012-es árszinten azt az árat határozta meg, amennyiért az alperes vásárolhatta volna meg az állatokat a felperestől. Az elmaradt haszon jogcímen érvényesített követés körében azonban a felperesnek azt kellett volna

bizonyítania, hogy az egyes években mennyi lett volna az állatok felvásárlási ára. Ráadásul a felperes a kereseteösszecszerűségét úgy állapította meg, mintha valamennyi állat élt és szaporodott volna a bértartási szerződés végéig, holott ezt - a szerződésben is rögzítetten - az állattartó telep nem tudta volna biztosítani.

11. Megállapítható, hogy a felperes nem adott lehetőséget az alperesnek az állatok megvásárlására a szerződésben rögzített megállapodás ellenére sem.

A felperes az elmaradt haszon jogcímén csak olyan vagyoni előny megtérítését követelhetné, amelyhez bizonyítottan hozzájutott volna. Ezért is szükséges lett volna az, hogy a felperes igazolja az általa elszállított állatok szaporulatát. A felperest terhelő kárenyhítési kötelezettség vonatkozásában hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának 36. számú állásfoglalása indokolására.

Az alperes a csatlakozó fellebbezésében kérte az elsőfokú ítéletnek a perköltség viseléséről rendelkező részét részben megváltoztatni, a felperest a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet szerint számított ügyvédi munkadíj, mind perköltség alperes javára történő megfizetésére kötelezni. Ennek összegét - az ítéletábra felhívására - 4 386 213 Ft + áfa összegben határozta meg.

E körben előadta, hogy a perben megtartott több mint tíz - többnyire többórás - tárgyaláson az alperesi jogi képviselő mindig jelent volt, több részletes beadványt terjesztett elő, különböző iratokat csatolt bizonyítékként, indítványozta tanúk meghallgatását.

Az alperes által alkalmazni kért, és az elsőfokú bíróság által is hivatkozott IM rendelet szerint az ügyvédi munkadíj megállapításánál a pertárgy értéke, a pernyertesség/pervesztesség aránya és a kifejtett ügyvédi tevékenység mértéke az irányadó. A jogszabályban írt számításról való eltérést a bíróság a 3. § (6) bekezdése szerint indokolni köteles.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság döntése indokaként csupán a jogszabály szövegét ismételte meg, és az ítélet indokolása arra vonatkozóan sem tartalmaz rendelkezést, hogy a megállapított ügyvédi munkadíj tartalmazza-e a felszámított forgalmi adó összegét.

A felperes fellebbezése alaptalan, az alperes csatlakozó fellebbezése részben alapos.

Az ítéletábra elsődlegesen a felperes másodlagos, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezési kérelmét vizsgálta.

A felperes arra hivatkozva kérte az elsőfokú bíróság ítéletének a jelen eljárásban a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 629. §-a és 630. § (1) bekezdése folytán még alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (1952. évi Pp.) 252. § (2) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezését, hogy az elsőfokú bíróság eljárási szabályt sértett a szakértői bizonyítás lefolytatásánál egyrészt a felperes igazolási kérelme, valamint a felperes keresetének az 1952. évi Pp. 141. § (6) bekezdése alkalmazásával való elutasításával, másrészt azzal, hogy a perben kizárt szakértő (M.Zs. szakértő) szakvéleménye és nyilatkozata alapján hozott döntést. Kérelmét alapította arra is, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján a keresete jogalapjáról közbenső ítélettel dönthetett volna.

Álláspontja szerint mivel az elsőfokú bíróság nem észlelte, hogy a M.-féle szakvélemény nem használható fel, ezért a feleket sem megfelelően tájékoztatta az őket terhelő bizonyítási teherről, így az ítélete ez okból is jogszabálysértő.

Az ítéletábra a felperes igazolási kérelmét elutasító 74. sorszámú végzés jogellenessége körében az ítélet elleni fellebbezésében is megismételt érveket e végzés felülvizsgálata körében értékelte, a Gpkf.III.30.283/2018/2. számú végzésében az elsőfokú végzést helybenhagyó döntése indokait kifejtette, a jelen fellebbezéssel összefüggésben azokat nem kívánja megismételni.

Az elsőfokú bíróság nem sértett eljárási szabályt azzal sem, hogy a felperes igazolási kérelmének az elutasítását követően a felperes keresetét bizonyítatlanság miatt utasította el.

Az elsőfokú bíróság a felperes indítványára a 63. sorszámú végzésével rendelte el a szakértői bizonyítást, szakértőként dr. N.B. igazságügyi szakértőt rendelte ki. A felperest - a szakértő jelzésére - a 2018. április 4-én kelt 65. sorszámú végzésével hívta fel - az 1952. évi Pp. 141. § (1) és (6) bekezdéseiben foglaltakra történő figyelmeztetés mellett - további 650 000 Ft szakértői költség előlegezésére. Az erre biztosított határidő eredménytelenségét követően, a 2018. május 14-én kelt 66/I. sorszámú végzésével tűzte ki a folytatólagos tárgyalást 2018. június 13. napjára, és idézte meg arra a feleket.

A felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a 65. sorszámú végzéssel kirendelt szakértő egyébként sem tudta volna elkészíteni a szakvéleményt az ítélethozatallal zárult, 2018. június 13-ai tárgyalás időpontjáig, ezért nem késleltette volna per befejezését az, ha az elsőfokú bíróság - az igazolási kérelmének helyt adva - lefolytatta volna az általa indítványozott szakértői bizonyítást.

Az elsőfokú bíróság az 1952. évi Pp. 141. § (6) bekezdésében a részére biztosított mérlegelési lehetőséggel élt, és ennek során nem tévedett.

A felperes az igazolási kérelmét 2018. június 7. napján terjesztette elő, annak elfogadása esetén az elsőfokú bíróságnak ismételtén intézkednie kellett volna a szakértő kirendeléséről, majd a szakvélemény elkészültét követően - annak a felek általi észrevételezése után - legkorábban 2018 őszén hozhatott volna ítéletet. A felperes előterjesztésének bevétele tehát késleltette volna a per befejezését.

Az alperes fellebbezési ellenkérelméhez mellékelte okiratokat (az alperesnek a dr. A.P. közjegyzőköz címzett, 2014. március 11-én kelt, szakértői bizonyítás lefolytatása iránti kérelme; majd a 2014. március 17-én kelt, egy másik szakértő (M.Zs.) kirendelését kérő levele; illetve az igazságügyi szakértői bizonyítás költségeinek 2014. március 17-én történt megfizetésének igazolása) hitelt érdemlően alátámasztják az alperesnek azt a hivatkozását, miszerint az alperes kérelmére a közjegyző által kirendelt szakértőnek a nemperes eljárásban készült szakvéleménye a 2008. évi XLV. törvény 21. § (1) és (2) bekezdései nem ütközött, így az a perben felhasználható volt.

Az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló törvénynek az igazságügyi szakértő kirendelésére vonatkozó rendelkezései a kérelmező oldaláról határozzák meg a közjegyző visszautasítási kötelezettségét. A 21. § (2) bekezdése alapján akkor nem használható fel az ebben az eljárásban készült szakvélemény, ha a nemperes eljárás kezdeményezésekor már folyamatban van az ezt kizáró bírósági eljárás, vagy büntetőeljárás. Az alperes által hivatkozott okiratok ezt azonban cáfolták.

Az alperes alappal mutatott rá arra is, hogy mivel az elsőfokú bíróság a döntését nem a M.Zs. igazságügyi szakértő által készített szakvéleményre alapította, ezért ez okból sem lehetett az eljárása jogszabálysértő.

Az elsőfokú bíróság a 49. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 6. oldal utolsó bekezdésében az 1952. évi Pp. 3. § (3) bekezdése szerint megfelelően tájékoztatta a felperest az őt terhelő bizonyítási kötelezettségről. A felperes ezt követően jelezte, hogy határidő biztosítását kéri arra, hogy pontosítsa, melyik kérdések megválaszolására, milyen szakértő kirendelését kéri, majd az 51. sorszámú beadványában indítványozta részben szakmai, részben közgazdasági ismertekkel rendelkező állategészségügyi és állattenyésztési igazságügyi szakértő kirendelését.

A felperes a fellebbezésében sem vitatta azt, hogy a kereseti kérelme megalapozásához a szakértői bizonyítás kiegészítése lett volna szükséges, hiszen maga is az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését éppen ennek a hiányzó bizonyítási eljárásnak a lefolytatása érdekében kérte.

A felperes - az álláspontja szerint - a módosított keresetét alátámasztó, 2015. július 10-én kelt, dr. D.Z. igazságügyi szakértő által készített szakvélemény a felperes számítási módszere szerinti kár meghatározást értékelte a felperes által a rendelkezésére bocsátott iratok alapján. Ezt a szakvéleményt - mint ahogyan erre az elsőfokú bíróság is utalt az ítélete indokolásában (11. oldal 3. bekezdés) - szakvéleményként nem, csupán a fél szakmai előadásaként lehetett értékelni a perben az egyéb bizonyítékok között (BH2012,175, számú eseti döntés).

Ezért helytálló az elsőfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy a perben felmerült szakkérdésben további szakértői bizonyítás nélkül nem lehetett a felperes kereseti kérelme megalapozottsága körében állást foglalni. Az elrendelt majd visszavont bizonyítás a felperest terhelő bizonyítási kötelezettség keretében történt meg, a bizonyítatlanság jogkövetkezményét is a felperes tartozik viselni.

A felperes alaptalanul sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem hozott közbenső ítéletet a keresettel érvényesített jog fennállásának a megállapításáról.

Az 1952. évi Pp. 213. § (3) bekezdése szerint közbenső ítélet hozatalának akkor van helye, ha a keresettel érvényesített jog fennállása, és a felperest ennek alapján megillető követelés összege (mennyisége) tekintetében a vita elkülöníthető. A bíróság ekkor a jog fennállását közbenső ítélettel előzetesen megállapíthatja, és a közbenső ítélet jogerőre emelkedése után folytatja a tárgyalást a követelés összegére (mennyiségére) vonatkozóan.

A közbenső ítélet meghozatala csupán lehetőség a bíróság számára, így, ha nem él ezzel a lehetőséggel, az eljárási szabálysértésnek nem minősíthető.

A perbeli esetben azonban nem arról volt szó, hogy a követelés összegére vonatkozóan a tárgyalás folytatására kerülhetett volna sor, hiszen a felperes mulasztása miatt a már elrendelt szakértői bizonyítás nem lett lefolytatva, a kirendelt szakértőt az elsőfokú bíróság felmentette. Ebből az állapítható meg, hogy a felperes keresetének az összecszerúsége nem lett bizonyítva, vagyis nem volt olyan ok, amely alapot adott volna a jogalap és az összecszerúség körében a vita elkülönítésére. A fentebb kifejtettek szerint tehát a felperes mind az 1952. évi Pp. 252. § (2), mind (3) bekezdésére hivatkozva alaptalanul támadta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, amit az ítélet tábla is elfogadott a döntése alapjaként.

Az ítélet tábla egyetértett az elsőfokú bíróságnak az alperesi felmondás jogszerűségével kapcsolatos álláspontjával is.

Ezzel összefüggésben az ítélet tábla annyiban módosítja az elsőfokú ítélet indokolásában rögzített pertörténetet, hogy mellőzi annak megemlítését, hogy a felperes a felmondás jogellenessége megállapítása iránti keresetétől elállt, az alperes azonban az elálláshoz nem járult hozzá. Ennek azért nincs jelentősége a perben, mert a felperes a 27. sorszámú beadványában úgy nyilatkozott, hogy fenntartja a szerződés felmondása jogellenességének megállapítása iránti keresetét is. A felperes az eljárás ezt követő szakaszában a felmondás jogellenességének megállapítása iránti igényt is fenntartott keresetnek tekintette, az ellen az alperes védekezett, az elsőfokú bíróság pedig elbírálta azt. Sem a felperes a fellebbezésében, sem az alperes az ellenkérelmében nem hivatkozott az elsőfokú eljárás során bejelentett elállásra. Mindkét fél úgy tekintette a másodfokú eljárásban is, hogy ez a kereset is fenntartott és elbírált, azt az ítélet tábla is ilyen formában értékeli.

A perbeli szerződések szerint a felperes főkötelezettsége az alperes bértartási díjakról kiállított számláinak a határidőben történő kiegyenlítése volt, függetlenül attól, hogy a szerződés szerint az elszámolás keretében az alperesi jogelőd a tartási díj fejében jogosult volt a felperes állattállományából vágóállat, illetve tenyészállat vásárlására is.

Az alperes alappal hivatkozott arra, hogy a perbeli jogviszonyra a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptké.) 50. § (1) bekezdése szerint még alkalmazandó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 297. § (1) bekezdése szerint nincs helye beszámításnak olyan szolgáltatással szemben sem, amelyet megállapodás alapján meghatározott célra kell fordítani. A perbeli szerződés szerint az alperes jogelődjének, illetve az alperesnek járó bértartási díj az állattartás (az állatok takarmányozásának, őrzésének, védelmének, stb.) költségeit

volt hivatott fedezni. Ezekkel a költségekkel szemben pedig a felperes nem számíthatta be az esetlegesen keletkezett kártérítési követelését.

Megjegyzi az ítéletábra, hogy a felperes a perbeli adatok alapján nem is élt az rPtk. 296. § (1) bekezdése szerinti, határozott beszámítási nyilatkozattal az alperesi jogelőd, illetve az alperes felé. Amikor az alperes számláit visszaküldte csupán általánosságban hivatkozott arra, hogy a számlatartozásába a kártérítési igényét kívánja beszámítani.

A felperes alaptalanul hivatkozott arra is, hogy az rPtk. 303. § (3) bekezdése szerint a jogosult (alperes) késedelme/nem szerződészerű teljesítése kizárja az ő, mint kötelezett egyidejű késedelmét, ezért az alperes nem alapíthatta jogszerűen a felmondását a fizetési késedelmére.

A jogosult a kötelezett késedelmét kizáró mulasztást a kötelezett teljesítésével összefüggésben kell, hogy elkövesse, ami rendszerint az rPtk. 302. § c) pontja szerinti nyugtakiállítás elmulasztásában jelentkezik. A felperes azonban nem erre, hanem az alperes hibás, nem szerződészerű teljesítésére hivatkozva kérte megállapítani a jogosult késelmét, amely hivatkozás az idézett jogszabályi rendelkezések alapján ekként nem volt értékelhető.

Az alperes ezért jogszerűen mondta fel azonnali hatállyal a perbeli szerződést arra hivatkozva, hogy a felperes a bértartási díjfizetési kötelezettségének többszöri felszólítás ellenére sem tett eleget.

A felperes alaptalanul támadta érdemben is az elsőfokú bíróság ítéletét.

A felperes az eredetileg előterjesztett keresetében 17 360 606 Ft kártérítés és annak késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Kereseti követelése az elmaradt támogatások és az elmaradt szaporulat miatti elmaradt haszonból, valamint az elhullott állatok értékéből és a tenyészértékvesztés folytán őt ért kár összegéből tevődött össze.

Keresetének a 2015. október 12. napján történt felemelésekor 2018 621 300 Ft kártérítés és kamatai iránt terjesztett elő igényt, amelyet a felperes vagyonában beállt értékcsökkenés és elmaradt vagyoni előny jogcímre alapított. A 49. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített nyilatkozata szerint a felemelt összegű kártérítést csak elmaradt haszon jogcímén kívánta érvényesíteni.

A felperes a fellebbezésében sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem ítélte meg legalább a két fél által megbízott szakértők 2015. februári, illetve márciusi egyeztetésén elfoglalt együttes álláspont szerinti kártérítést a javára.

A felperes a másodfokú tárgyaláson megerősítette a 49. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldalán rögzített nyilatkozatát, miszerint a kártérítési követelését kizárólag elmaradt haszon jogcímen tartotta fenn, annak összecszerúségét a dr. D.-féle szakértői vélemény támasztja alá.

Dr. D.Z. igazságügyi szakértő 2015. július 10-én készült szakvéleménye a fentebb kifejtett indokok alapján önmagában nem képezhetette az ítélethozatal alapját, a felperes kereseti követelése bizonyítására elrendelt szakértői bizonyítás pedig a felperes mulasztása következtében maradt el.

A felperes alaptalanul sérelmezte azt, hogy az elsőfokú bíróság nem ítélte meg legalább részben - a két szakértő által közösen megállapított és elfogadott összegben - a kártérítési követelését.

A két szakértő 2015 februárjában, illetve márciusában tartott egyeztetésén a mindkettőjük által - de az alperes által nem - összecszerűen elfogadott kár (kártérítés) tartalmazta az elmaradt szaporulat és az elmaradt állami támogatások címén elszámolható elmaradt jövedelmet, valamint az elhullott állatok értékéből és a tenyészállat értéke, valamint a vágóállat értéke közötti különbségből eredő kárt. Ez utóbbi jogcímekre a felperes fenntartott keresete nem terjedt ki, míg az elmaradt szaporulat és támogatások körében az elsőfokú bíróság - helytállóan - úgy ítélte meg, hogy szakértői bizonyítás szükséges, ám az a már ismertett okokból nem történt meg.

Az elsőfokú bíróságnak ezért helytálló az az álláspontja, hogy a szakértők egyező megállapítása alapján sem volt helye a felperes kereseti követelése részbeni megítélésének.

Az alperes csatlakozó fellebbezése részben alapos.

Megjegyzzi az ítélet tábla, hogy bár az elsőfokú bíróság az ítélete indoklásában e körben hivatkozott a 32/2013. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdésére is, ám azt nem alkalmazta, ugyanis a perköltség kiszámításakor nem szállt az IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) - c) pontjainak az alkalmazásával meghatározott minimum összeg alá. Az ítélet indoklásából az is megállapítható, hogy nem alkalmazta az IM rendelet 4/A. § (1) bekezdését sem, azaz az általa perköltségként megítélt összeg az ügyvédi munkadíj nettó összegét jelentette.

Az alperes megalapozottan hivatkozott arra, hogy az ügyvédi munkadíjból álló perköltség összegének a megállapítása során a bíróságnak a pertárgyérték mellett figyelemmel kell lenni a pertartamra, és a jogi képviselő által kifejtett ügyvédi tevékenységre is. Az ítélet tábla mérlegelte azt, hogy az alperes jogi képviselője a pernek a járásbíró, illetve a törvényszék előtti szakaszában megtartott összesen 13 tárgyalás mindegyikén jelen volt, képviselte az alperest, a per során összesen 12, többségében egyoldalas, ám három esetben terjedelmes érdemi beadványt nyújtott be, mellékleteket csatolt, bizonyítási indítványokat tett. A jogi képviselő által kifejtett ügyvédi tevékenységre, valamint a magas pertárgyértékre és a pertartamra is figyelemmel az ítélet tábla az IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) - c) pontjai szerint biztosított mérlegelési jogával élve úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenységgel a 3 000 000 Ft + áfa összegű ügyvédi munkadíj áll arányban, és az elsőfokú bíróság ítéletének az 1952. évi Pp. 253. § (2) bekezdése szerinti részbeni megváltoztatásával a felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 3 810 000 Ft-ra felemelte. A per fő tárgya tekintetében pedig - a fenti indokbeli kiegészítéssel - az 1952. évi Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban a felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, így a per fő tárgyat illetően 100%-ban pervesztes, míg az alperes csatlakozó fellebbezése részben vezetett eredményre. Erre tekintettel az ítélet tábla a pervesztes felperest kötelezte, hogy az illetékeljegyzési joga folytán a fellebbezésen feljegyzett 2 500 000 Ft fellebbezési eljárási illetéket felhívásra, az abban foglaltak szerint fizesse meg az államnak, valamint az alperes személyes illetékmentessége folytán szintén a le nem rótt csatlakozó fellebbezési eljárási illetékből a csatlakozó fellebbezés körében 57%-ban pervesztes félként fizesse meg a 162 820 Ft csatlakozó fellebbezési illeték 57%-át, azaz 92 807 Ft-ot.

Az alperes másodfokú perköltsége összegének meghatározásakor az ítélet tábla a másodfokú pernyertesség/pervesztesség arányán túl figyelembe vette a pertárgyérték és az alperes jogi képviselője által kifejtett ügyvédi munka mértékét, és azt mérlegeléssel, az IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) - c) pontjai és 3. § (5) bekezdése alapján 1 000 000 Ft + áfa = 1 270 000 Ft-ban állapította meg, amelynek a megfizetésére a másodfokú eljárásban is nagyobb részben pervesztes felperest kötelezte.

Debrecen, 2018. december 4.

Dr. Görög Attila sk a tanács elnöke, Cógoiné Dr. Boros Ágnes sk előadó bíró, Dr. Riczu András sk bíró